

Návrh tém dizertačných prác
v študijnom programe Predškolská a elementárna pedagogika
v študijnom odbore 38. Učiteľstvo a pedagogické vedy
pre prijímacie pohovory na doktorandské štúdium
v ak. roku 2024/2025

Školiteľ: prof. PaedDr. Tomáš Jablonský, PhD.

1. Priama výučba (DI) Siegfrieda Engelmana v primárnom vzdelávaní

Anotácia: Zámerom dizertačnej práce bude prostredníctvom výskumu v školskej praxi verifikovať model priamej výučby S. Engelmana zvyšujúcej efektívnosť učenia sa žiakov primárneho vzdelávania v SR.

Ďalšie požiadavky: znalosť cudzieho jazyka

2. Vedomosti verzus kompetencie – synergia alebo konkurencia vo vzdelávacích obsahoch a cieľoch primárneho vzdelávania

Anotácia: Je pasívne osvojovanie si informácii, faktov, poznatkov vnímané ako povrchné učenie a aktívne precvičovanie zručností ako hĺbkové učenie? Skutočne učenie sa naspamäť a poznatkový dril ničí žiacku motiváciu? Je uvedené v rozpore s myšlienkou školskej edukácie, kedy žiaci sú schopní samostatne pracovať a učiť sa riešiť problémy? Zámerom dizertačnej práce je pokúsiť nájsť odpovede na tieto a podobné otázky, analyzovať vzťah medzi vedomosťami, poznatkami a kompetenciami a nastaviť optimálny ich vzťah na základe empirického skúmania vo vzťahu učenia sa žiakov.

Poznámka: Denná forma štúdia.

Ďalšie požiadavky: znalosť cudzieho jazyka (anglický)

3. Implementácia bádateľsky orientovanej edukácie v predprimárnom vzdelávaní – teoretické koncepty a praktické aplikácie

Anotácia: Bádateľsky orientovaná edukácia (inquiry-based education) kladie dôraz na aktívne zapojenie detí do procesu učenia sa prostredníctvom bádania, objavovania a riešenia problémov. Je dôležitá pre rozvíjanie kompetencií detí, najmä kritického myslenia, kreativity a ich záujmu o učenie. Dizertačná práca sa zameria na bádateľsky orientovanú edukáciu v kontexte predprimárneho vzdelávania, pričom bude skúmať teoretické základy a súčasné vízie, ako aj praktickú implementáciu v predprimárnom vzdelávaní. Cieľom práce bude identifikovať hlavné pozitíva a výzvy, ktoré prináša implementácia bádateľsky orientovanej edukácie v predprimárnom vzdelávaní z pohľadu pedagógov, detí a rodičov. Na základe zistení navrhnuť a experimentálne verifikovať edukačné postupy na skvalitnenie bádateľsky orientovanej edukácie.

Poznámka: externá forma štúdia

Ďalšie požiadavky: znalosť cudzieho jazyka (anglický)

Školiteľ: prof. PhDr. Ingrid Emmerová, PhD.

1. Súčasný stav, aktuálne problémy a možnosti školskej preventívnej práce na primárnom stupni vzdelávania

Anotácia: Škola je dominantný socializačný a výchovný činiteľ, zásadnú úlohu zohráva aj pri prevencii – nešpecifickej i špecifickej. Cieľom teoretickej časti dizertačnej práce bude analyzovať výskyt rizikového správania žiakov a realizovanie prevencie na primárnom stupni

vzdelávania na základe slovenských, českých i ďalších zahraničných prameňov, prezentovať tiež situáciu v zahraničí. Osobitná pozornosť bude venovaná súčasnému stavu a aktuálnym problémom školskej preventívnej práce u žiakov prvého stupňa základných škôl, ako aj platnej legislatíve a dokumentom v Slovenskej republike. Empirický výskum bude zameraný na monitoring a analýzu súčasného stavu rizikového správania žiakov a realizovania prevencie rizikového správania na primárnom stupni vzdelávania na Slovensku (metód a foriem, frekvencie preventívnych aktivít, realizátorov prevencie a pod.).

Ďalšie požiadavky: znalosť cudzieho jazyka, prax (najmä u externej formy štúdia)

2. Prevencia agresívneho správania a ďalších druhov rizikového správania v materských školách

Anotácia: Realizovanie efektívnej prevencie v materských školách je nevyhnutnosťou. Cieľom teoretickej časti dizertačnej práce bude analyzovať realizovanie prevencie v predprimárnom vzdelávaní na základe slovenských, českých i ďalších zahraničných prameňov, prezentovať tiež situáciu v zahraničí. Pozornosť bude venovaná súčasnému stavu a aktuálnym problémom preventívnej práce v materských školách, efektívnosť prevencie a osobitosti prevencie vzhľadom k vekovým špecifikám. Empirický výskum bude zameraný na analýzu súčasného stavu realizovania prevencie rizikového správania v materských školách na Slovensku (metód a foriem, frekvencie preventívnych aktivít, realizátorov prevencie, ponuky preventívnych aktivít poradenských zariadení pre túto vekovú skupinu a pod.). Doktorand/doktorandka navrhne súbor preventívnych aktivít (preventívny program), ktorý v praxi zrealizuje a následne vyhodnotí.

Ďalšie požiadavky: znalosť cudzieho jazyka, prax (najmä u externej formy štúdia)

Školiteľ: doc. PaedDr. Eva Dolinská, PhD.

1. Elektronický mediálny text v kultúre konvergencií a v reflexii žiakov mladšieho školského veku

Anotácia: V dnešnom čase sa stále častejšie hovorí o potrebe kvalifikovane pripraviť spotrebiteľov na používanie médií. Osobitne naliehavou je realizácia tejto potreby (zvyčajne označovanej pojmom mediálna gramotnosť) u najrizikovejšej časti mediálneho publika – teda u detí a mládeže. Cieľom dizertačnej práce je analyzovať faktory, ktoré ovplyvňovali a ovplyvňujú dnešnú podobu elektronických mediálnych textov – peripetie sociokultúrne a semiotické, podmienené konkrétnym časom a priestorom, peripetie legislatívne. Dôležitým interpretačným zdrojom takého prístupu (s príslušným semiotickým a kulturologickým podložením) je predstavenie nových produkčno-recepčných modelov súčasných textov elektronických médií s dôrazom na koncept mediálnej textúry ako základného environmentu dnešnej mediálnej prevádzky a mediálneho presetu ako základnej metódy jej realizácie

Ďalšie požiadavky: znalosť cudzieho jazyka

Školiteľ: doc. PhDr. PaedDr. Miroslav Gejdoš, PhD.

1. J.H. Pestalozzi – implementácia jeho prirodzeného poriadku a vyučovacích metód pre predškolskú a elementárnu pedagogiku

Anotácia: Hlavnou úlohou a cieľom je spracovať – na základe dostupných prameňov – čo najpodrobnejší obraz J.H. Pestalozziho života a následne implementovať jeho prirodzený poriadok a vyučovacie metódy do moderného predprimárneho a primárneho vzdelávania.

Ďalšie požiadavky: znalosť nemeckého jazyka

2. Osobnosť M.T. Brunswickovej – zakladateľky predškolskej výchovy v Uhorsku (implementácia jej myšlienok pre predškolskú a elementárnu pedagogiku)

Anotácia: Hlavnou úlohou a cieľom je spracovať – na základe dostupných prameňov – čo najpodrobnejší obraz života M.T. Brunswickovej (M.T. Brunšvikovej) a následne implementovať jej myšlienky do súčasného predprimárneho a primárneho vzdelávania.

Ďalšie požiadavky: znalosť nemeckého jazyka

Školiteľ: doc. PaedDr. Zlatica Huľová, PhD.

1. Kurikulárna reforma a nové vzdelávacie štandardy na základných školách

Anotácia: Súčasťou kurikulárnej reformy Vzdelávanie pre 21. storočie okrem iného je tvorba nových vzdelávacích štandardov usporiadaných do troch cyklov. Namiesto odovzdávania hotových informácií žiakom sa budú vytvárať situácie, pri ktorých by mali žiaci informácie interpretovať a konfrontovať ich s reálnou skúsenosťou. Cieľom práce bude zisťovať prostredníctvom relevantných výskumných metód, ako sa reformné snahy darí v školskej praxi naplňovať a do akej miery výstavba vzdelávacích štandardov kontinuálne, systematicky na seba nadväzuje v kontexte všetkých troch cyklov vzdelávania.

Ďalšie požiadavky: znalosť cudzieho jazyka

2. Metódy, formy a stratégie vzdelávania ako súčasť kurikulárnej reformy na základných školách

Anotácia: Kurikulárna reforma vzdelávania si kladie za hlavný cieľ v základnom vzdelávaní zlepšovanie gramotností a zručností žiakov potrebných pre 21. storočie. Preto v novom vzdelávacom programe je okrem iného aj dôraz na podporu kritického myslenia, digitálnych a mäkkých zručností žiakov. Vzhľadom na to, školy a učitelia budú mať možnosť pružnejšie organizovať vzdelávanie a využívať tak rozmanité vzdelávacie formy, metódy a stratégie, ktorými bude možné uvedené ciele a požiadavky vyplývajúce aj zo vzdelávacích štandardov naplňovať. Cieľom práce bude prostredníctvom relevantných výskumných metód zisťovať, ako a aké rozmanité vzdelávacie formy, metódy a stratégie sa budú realizovať v edukačnej praxi s dopadom na výsledky vzdelávania.

Ďalšie požiadavky: znalosť cudzieho jazyka

Školiteľ: doc. PaedDr. Barbora Kováčová, PhD.

1. Zdravotné postihnutie ako bežná súčasť inkluzívnej spoločnosti z pohľadu detí predškolského veku/žiakov mladšieho školského veku*

Anotácia: Zásadným významom v prvých rokoch života pre každé dieťa je modelovať inkluzívne povedomie s úsilím o. i. podporovať pozitívne vnímanie zdravotného postihnutia ako bežnej súčasti inkluzívnej spoločnosti. Dieťa v predškolskom (alebo v mladšom školskom veku) má mnoho možností formovať a diferencovať vlastné, či sprostredkované vnímanie zdravotného znevýhodnenia ako odlišnosti. Pri spoznávaní okolitého sveta, ktorý je dieťaťu sprostredkovaný dospelými (resp. ich spôsobom komunikácie) dieťa akceptuje používanie jazyka, ktorý je typický pre rodinu a ich známych, tým získava aj názory v jazykovej rovine k odlišnosti ako-takej, tým prijíma aj ich predsudky. Nakoľko vnímanie zdravotného postihnutia má svoje špecifiká najmä v populácii detí a žiakov považujeme za vhodné zistiť aktuálny stav (rozhovormi a kresebným zobrazením) a na základe skutočností navrhnúť a verifikovať program pre školu (preventívny program na podporu inklúzie v skupine), ktorý by primárne podporoval pozitívne vnímanie dieťaťa so zdravotným postihnutím, zminimalizoval používanie nálepiek, predsudkov, atď. Cieľom dizertačnej práce je

identifikovať a analyzovať vnímanie zdravotného znevýhodnenia z pohľadu detí predškolského veku (žiakom mladšieho školského veku), vytvoriť a verifikovať preventívny program s využitím v materskej/základnej škole. Využité metódy: Pozorovanie. Projektová metóda - kresba (získovanie prekonceptov na pojem zdravotné znevýhodnenie). Rozhovor. Kvázi-experiment spracovaný formou preventívneho programu pre školu.

**predložený projekt musí byť zo strany uchádzača striktné zameraný len na obdobie predškolského veku, alebo na obdobie mladšieho školského veku*

Ďalšie požiadavky: výborná znalosť cudzieho (anglického, francúzskeho) jazyka, reálna možnosť vstupovať do prostredia materských škôl z dôvodu zberu dát

2. Možnosti a limity pripravenosti materských škôl na proces začleňovania detí so zdravotným postihnutím

Anotácia: Začleňovanie detí so zdravotným postihnutím do materských škôl sa stáva bežnou súčasťou inkluzívnej spoločnosti. Samotný proces začleňovania je však kvalitatívne rôznorodý a skutočne záleží aj od samotnej materskej školy, jej filozofie, personálneho obsadenia, tzn. akým spôsobom bude začlenené dieťať a so zdravotným postihnutím prínosné nielen pre samotné dieťa, ale aj pre ostatných účastníkov, ktorí sú súčasťou tohto prostredia. Na základe vyššie uvedeného považujeme za zaujímavé zistiť samotnú pripravenosť materských škôl na začleňovanie detí so zdravotným postihnutím (s dôrazom na osobitosti jednotlivých zdravotných znevýhodnení), taktiež považujeme za potrebné identifikovať a následne analyzovať možnosti a limity začleňovania ako procesu v podmienkach bežnej materskej školy. Cieľom dizertačnej práce je analyzovať súčasný stav poskytovaných podmienok detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktoré sú začlenené (a evidované na základe splnených podmienok) do materských škôl bežného typu. Z jednotlivých zistení je potrebné vypracovať batériu nástrojov na posudzovanie podmienok úspešného začleňovania a doplniť konkrétne odporúčania k vytváraniu podmienok v prospech začleňovania detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími podmienkami v materskej škole. Využité metódy: Pozorovanie. Rozhovor. Kvázi-experiment ako nástroj na kvalitné začleňovanie detí so zdravotným znevýhodnením do materskej školy (s prihliadnutím na špecifiká jednotlivých zdravotných postihnutí).

Ďalšie požiadavky: výborná znalosť cudzieho (anglického, nemeckého, maďarského) jazyka, reálna možnosť vstupovať do prostredia materských škôl, znalosť problematiky integrácie a inklúzie v SR

Školiteľ: doc. PaedDr. Robert Rozim, PhD.

1. Pohybová gramotnosť detí v predškolskom veku z pohľadu zdravia

Anotácia: Autor sa v dizertačnej práci bude zameriavať na teoreticko-empirické východiská pohybových kompetencií detí, ktoré sú kontextovo závislé na funkčnej predispozícii výkonov detí a na situačné špecifické požiadavky v kultúre ich pohybu a zdravia. Cieľom výskumu bude zistiť aktuálnu úroveň pohybových kompetencií detí v materskej škole a súčasne analyzovať vplyv somatických ukazovateľov a na zdravotne orientovanú zdatnosť.

Ďalšie požiadavky: znalosť cudzieho jazyka

2. Zdravotne orientovaná zdatnosť vo vzťahu k vybraným faktorom zdravia u žiakov mladšieho školského veku

Anotácia: Autor sa v teoretickej časti dizertačnej práce bude zameriavať na priblíženie problematiky pohybových kompetencií, pohybových schopností a zručností, diagnostiky telesnej zdatnosti a pohybovej výkonnosti pre školskú populáciu v období dieťaťa mladšieho školského veku. Cieľom empirickej časti budú antropometrické merania a diagnostika

pohybových kompetencií testami vybraných pohybových schopností v experimentálnej a kontrolnej skupine u žiakov primárneho vzdelávania na vybraných školách.

Ďalšie požiadavky: znalosť cudzieho jazyka

Školiteľ: doc. PaedDr. Jana Hanuliaková, PhD.

1. Alternatívne organizačné formy edukácie ako determinant bezpečného edukačného prostredia

Anotácia: Kreovanie bezpečného edukačného prostredia si vyžaduje od učiteľa aplikovanie stratégií, koncepcií a foriem, v rámci ktorých je žiak aktívny a činný. Dizertačná práca sa zacieluje na problematiku alternatívnych (aktivizujúcich) organizačných foriem výučby ako determinanta, ktorý vplýva na bezpečné výučbové prostredie (napr. z hľadiska sociálneho a emocionálneho bezpečia). Okrem teoretickej analýzy predmetnej problematiky, dizertant spracuje metodický materiál rešpektujúci vybrané alternatívne organizačné formy a aplikuje ho v rámci výučby v primárnom vzdelávaní. Cieľom dizertačnej práce je experimentálne overenie účinnosti a vplyvu alternatívnych organizačných foriem (spracovaného metodického materiálu) na charakter bezpečného výučbového prostredia.

Školiteľ: PaedDr. Miriam Uhrinová, PhD.

1. Potenciál outdoorového učenia v intenciách výučby o invázných organizmoch v primárnom vzdelávaní

Anotácia: Invázne organizmy predstavujú vážny environmentálny problém, ktorý ovplyvňuje biodiverzitu a ekosystémy. V súčasnom edukačnom priestore je potrebné hľadať spôsob, akým možno túto problematiku integrovať do primárneho prírodovedného vzdelávania. Môže sa tak zvýšiť nielen povedomie žiakov o tejto problematike, ale aj podporiť ich rozvoj environmentálnej gramotnosti a ich záujem o prírodné vedy. Zámerom dizertačnej práce bude skúmať efektivitu outdoorového učenia v primárnom vzdelávaní, zameraného na mapovanie, identifikáciu a hľadanie riešení problémov spôsobených inváznymi organizmami vo vybranom regióne v intenciách priorit trvalo udržateľného rozvoja, analyzovať kompetencie učiteľov so zreteľom na danú problematiku a vytvoriť a evaluovať učebné materiály v intenciách outdoorového učenia, ktoré budú špeciálne navrhnuté na výučbu o invázných organizmoch pre žiakov primárneho vzdelávania.

Poznámka: Denná forma štúdia.

Ďalšie požiadavky: Znalosť cudzieho jazyka (anglický)

V Ružomberku, 25.06.2024

Schválil: prof. PaedDr. Tomáš Jablonský, PhD.

Garant ŠP*

Predseda odborovej komisie PEP

* osoba zodpovedná za uskutočňovanie, rozvoj a zabezpečenie kvality študijného programu (ďalej len garant ŠP)